

ל"ג בעומר

אוצר החכמה

חתונה, תספורת ו'שהחיינו' בליל ל"ג בעומר

התורה

שאלה: האם מותר לעשות חתונות או להסתפר (לבן שלוש) בליל ל"ג בעומר או שמותר לעשות זאת דוקא ביום ל"ג בעומר?

הנה באגרות קודש¹ כותב כ"ק אדמו"ר מה"מ בקשר לחתונה בל"ג בעומר, שמפני החילוקי דעות שיש בזה כמבואר באחרונים (האם מותר לעשות חתונה ותספורת כבר בליל ל"ג בעומר, או רק מהיום דל"ג בעומר - מפני האבילות שנוהגת גם בליל ל"ג בעומר שעדיין מתו באותו יום), לכן יעשה החתונה ביום ולא בליל ל"ג בעומר, עד כאן.

(ולהעיר שבמכתב הנ"ל נכתב שלכתחילה יעשה החתונה אחר שבועות ולא בל"ג בעומר, אבל כבר התפרסם² שבשנים האחרונות הורה הרבי מה"מ לערוך נישואים ביום זה גם ללא סיבות מיוחדות).

וכבר העירו על זה³ שמשולחן ערוך אדמו"ר הזקן⁴ קצת קשה על אגרת הנ"ל, דשם מבואר שלפי מנהגם של אלו שאין אומרים תחנון במנחה של ערב ל"ג בעומר

---

(1) חלק ח' עמ' שי"ח ובשערי הלכה ומנהג חלק ב' עמ' קס"ה.

(2) גיליון "התקשרות".

(3) אוצר מנהגי חב"ד (ניסן עמ' רפ"ד).

(4) סימן תצ"ג ס"ה.

אם כן מותרים גם כן להסתפר ולישא אישה בליל ל"ג בעומר, מה שאין כן לנוהגים לומר תחנון בערב ל"ג בעומר אסורין בתספורת ונישואין בליל ל"ג בעומר, עד כאן.

ולפי זה הרי מנהגנו שלא לומר תחנון בערב ל"ג בעומר – כמו שכתוב בסידור וכן בהשלמות לשולחן ערוך אדמו"ר הזקן⁵, ואם כן לפי מנהגנו היה צריך להיות שלא יהיה איסור כלל לישא אישה בליל ל"ג בעומר ולמה צריך לחוש לשיטת המחמירים, דהרי הא בהא תליה עשיית החתונה באמירת תחנון⁶.

וכן צריך עיון על מה שכתב המחצית השקל⁷ שאף על פי שאין אומרים תחנון בערב ל"ג בעומר מכל מקום אין להסתפר וכו' אלא מבוקרו של יום ל"ג בעומר, ולפי זה קשה דאם כן מדוע אין אומרים תחנון כבר במנחה של ערב ל"ג בעומר.

והנה בספר בין פסח לשבועות⁸, הביא משו"ת בית דוד⁹, שכתב שנוהגים בל"ג בעומר לצאת ידי חובת כל השיטות, דלמאן דאמר שאסור להסתפר בו הרי אין מסתפרין (בלילה), ולמאן דאמר מותר מכל מקום ליכא איסורא אי לא מסתפרין, ולענין נפילת אפיים גם כן יוצאים ידי חובה לכולי עלמא שאין נופלין בל"ג, דאי פסקו בל"ג הרי אין נופלין ואי לא פסקו מכל מקום אין איסור אם לא נופלין, עד כאן. ולפי זה היה אפשר לפרש את מנהגנו שזה בשביל לצאת ידי חובת כל השיטות.

אבל קשה לפרש כן משום שמנהגנו לא להקל באמירת תחנון, ואין אומרים תחנון רק כאשר בלאו הכי נמשכים אותם המשכות גם ללא התחנון¹⁰. ועוד שהרי

---

(5) חלק א' עמ' 357. ולהעיר גם מלקוטי שיחות חלק כ"ד עמ' 342 שהיכן שכתוב בשולחן ערוך "יש נוהגים ... ויש נוהגים" נקטין כדעה שניה, ובשולחן ערוך אדמו"ר הזקן, כאן זו השיטה המקילה.

(6) אבל ראה במשנה ברורה סימן תצ"ג סק"א שגם המקילין מותרין רק בתספורת - בליל ל"ג בעומר, אבל לא בנישואין.

(7) סימן תצ"ג סק"ג.

(8) לרב צבי כהן עמוד ש"ו.

(9) סימן רע"ב.

(10) ראה לקוטי שיחות חלק ב' עמ' 20 ועמ' 75.

מצאנו שאין נוהגים כלל אבילות בלילה שהרי כבר בלילה נהגו לעשות ריקודים ומחולות לכבוד רשב"י¹¹, וכן הקשה עליו בשו"ת מנחת יצחק¹².

ונראה ליישב זאת על פי מה שכתב כ"ק אדמו"ר מה"מ בלקוטי שיחות¹³, שישנם ב' טעמים להשמחה בל"ג בעומר; א. תלמידי רבי עקיבא שמתו מפסח ועד עצרת - פסקו מלמות. ב. הוא יום הילולא דרשב"י שהורה שישמחו ביום הסתלקותו, עד כאן¹⁴. והנה בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן הנ"ל מביא רק הטעם הראשון, ועל זה מביא שתי שיטות מתי בדיוק פסקו מלמות, האם גם מתו בל"ג עצמו ואז פסקו, ואם כן צריך לנהוג בליל ל"ג במנהגי אבילות ומקצת היום ככולו, ולפי זה כן צריך לומר תחנון בערב ל"ג. ולשיטה השניה פסקו מלמות בערב ל"ג ואם כן אין צריך לומר תחנון בערב ל"ג בעומר ואין צריך כלל לנהוג בו במנהגי אבילות.

אוצר החכמה

ועל זה כתב כ"ק אדמו"ר מה"מ¹⁵ לחוש לשיטה המחמירה, ולכן אין לישא אשה בליל ל"ג בעומר, אבל אין זה בסתירה לזה שמנהגנו לא לומר תחנון בערב ל"ג, כיוון שזה לא מצד שפוסקים כהשיטה המקילה שבשולחן ערוך, אלא זה מצד טעם הב' בשמחה דל"ג בעומר - שציוה רשב"י לשמוח ביום זה, ולכן אין לומר בו תחנון גם לא בערב ל"ג.

[ויש לומר שזהו גם ההסבר למה שמביא בספר 'בין פסח לשבועות'¹⁶ (מספר ארץ ישראל) שבארץ ישראל נהגו¹⁷ שלא לומר תחנון בערב ל"ג בעומר ומכל מקום אין מסתפרין ונושאים נשים בליל ל"ג בעומר].

(11) ראה 'בין פסח לשבועות' עמ' ש"כ.

(12) הובא בספר הנ"ל עמ' ש"ו.

(13) חלק כ"ב עמ' 138.

(14) וראה גם בשדי חמד מערכת א"י ס"ו.

(15) באגרת הנ"ל.

(16) עמ' ר"מ.

(17) ומהמחצית השקל סימן תצ"ג סק"ג משמע שכן הוא המנהג בכמה מקומות.

וכדברים אלו מצאנו בעטרת זקנים כאן על השולחן ערוך דלאחרי שמביא שבל"ג בעומר נהגו לעלות לקבר רשב"י מביא המעשה מאחד שאמר 'נחם' ביום זה ורשב"י הקפיד עליו על זה שאמר 'נחם' ביום שמחתו, ומסיים שזהו הטעם שאין אומרים תחנון ביום זה עיין שם, (ועל פי זה קצת קשה על מה שכתב בספר שבח המועדים¹⁸ שהטעם שאין אומרים תחנון בערב ל"ג בעומר הוא משום שאז פסקו מלמות, וקשה על זה שאין זה הטעם שהרי מנהגנו להחמיר כהשיטה שפסקו מלמות רק ביום ל"ג בעומר עצמו).

אלא שיש לומר שכל זה רק בדברים שקשורים עם שמחת רשב"י (ולכן אין לומר בו תחנון דאם יאמר מראה היפך השמחה בדוגמת 'נחם'), מה שאין כן שמחות שאין קשורים ישירות לשמחת רשב"י יש ענין להחמיר לנהוג בהם איסור בליל ל"ג כשיטה המחמירה הנ"ל. ולכן אין לישא אישה בליל ל"ג, שדבר זה אינו קשור ישירות לשמחת רשב"י.

ועל פי זה יש לומר שכן הוא גם בנוגע לתספורת לילד בן שלוש שצריך לעשות דווקא ביום ולא בליל ל"ג בעומר, שהרי גם בענין התספורת החמירה השיטה הנ"ל. וכך לכאורה מוכח גם ממה שכתב בשערי הלכה ומנהג¹⁹ וזה לשונו: "טוב יותר להתחיל התספורת ביום ל"ג בעומר, והסעודה וההתוועדות אפשר להמשיכה גם בלילה שלאחרי זה".

אלא שאולי תספורת קטנים במירון אפשר להקל לעשות זאת בלילה כיוון שניכר שקשור עם שמחת רשב"י²⁰. אלא שבפועל גם במירון נהגו לספר הקטנים רק מבוקר ל"ג בעומר ולא מהלילה²¹, ויש לומר בזה שלמרות שהתספורת נעשית לכבוד רשב"י, אבל הרי רשב"י בעצמו ציוה רק על עניין השמחה שצריכה להיות ביום זה ולא על תספורת, ולכן בעניין זה מחמירים ומחכים לבוקר.

(18) עמ' 237.

(19) חלק ה' עמ' ק"ז.

(20) ראה 'בין פסח לשבועות' עמ' שמ"ו.

(21) ראה שם הערה י"ב, ובילקוט תספורת עמ' 41.

[אלא שיש להעיר שבספר ישראל והזמנים²² כתב שתמיד אין כדאי לספר בלילה ילד בפעם הראשונה כי הרי גם בקשר לתספורת בכלל נחלקו האחרונים האם מותר להסתפר בלילה, וזהו מצד מנהג האריז"ל שלא להסתפר ביום אחר חצות, ונחלקו בטעם המנהג, האם הוא מצד תפלת מנחה או שהוא מצד תחילת התגברות הדינים ואז זמן שליטתן ולא זמן ביעורם, ואם כן כל שכן שבלילה אין להסתפר שאז עיקר שליטתן,

אלא שבפועל פסק שם²³ שאין לחוש לזה כי רוב הפוסקים מפרשים את מנהג האריז"ל שזהו מצד שהיה קודם תפלת מנחה (ולמעשה שבשערי הלכה ומנהג²⁴ מפרש שזהו מצד התגברות הדינים, וצריך עיון), אבל בתספורת הראשונה של הילד צריך לחוש לזה. ובספר ילקוט תספורת²⁵ כתב שעל פי רוב עושים התספורת ביום אבל יש קצת שעושים בלילה, ועדיין צריך עיון אם יש קפידא על זה שיהיה דוקא ביום, עד כאן. ועל פי הנ"ל יש בזה קפידא, ואולי לכן נהגו הרוב לעשות דוקא ביום (וכל זה לבאר את מה שכתב בילקוט תספורת אבל בפועל ראיתי שכן נוהגים לספר ילד בן שלוש מיד בתחילת הלילה ואולי הזריזות לחיתוך השארית פאות הראש דוחה חשש הנ"ל ושומר מצוה לא ידע רע)].

ולענין אמירת 'שהחיינו' שניתן לברך בל"ג בעומר²⁶ גם נראה להחמיר שלא לומר בליל ל"ג אלא ביום, כיוון שאינו קשור ישירות בשמחת הרשב"י, אלא שמצד שני אפשר לומר שכיון שאי אמירת 'שהחיינו' בימי הספירה אינה אסורה לכל הדעות²⁷ לכן ניתן להקל בזה כבר מליל ל"ג בעומר.

(22) חלק א' עמ' קס"ו.

(23) וכן בשו"ת יחזקאל דעת חלק ד' סימן כ'.

(24) חלק א' עמ' רל"ט.

(25) עמ' 63.

(26) ראה ספר השיחות תשמ"ט חלק ב' עמ' 745.

(27) ראה 'בין פסח לשבועות' פרק ט"ז ס"א וס"ו.

אלא שעדיין קשה קצת לחלק ולבאר כהסבר הנ"ל, מכיוון שבשערי הלכה ומנהג²⁸ חוקר כ"ק אדמו"ר מה"מ ממתי מתחילה שמחת ל"ג בעומר, האם מהלילה או רק מהיום, שהרי בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן (שם) מובאים כמה דעות, שיש אומרים שמתחיל מהלילה ולכן אין אומרים תחנון כבר במנחה שלפניו, ויש אומרים שמתחיל מהבוקר, ואם כן אין לזה שייכות למנחה שלפניו ולכן אומרים בו תחנון (כמו בפסח שני). ובשולחן ערוך אדמו"ר הזקן לא מכריע בין הדעות, אבל בסידור אדמו"ר הזקן כן הכריע, שהרי כותב שאין אומרים תחנון כבר במנחה שלפני ל"ג בעומר ואם כן "הלכתא כבתראי"²⁹, ולפי זה יוצא ששמחת ל"ג בעומר מתחילה מהלילה ועם כל השטורעם, עד כאן תוכן הדברים.

[ובשערי הלכה ומנהג שם הביאו גם את מה שכתב בהמשך השיחה שהדבר נוגע במיוחד לגבי עריכת חתונות כשל"ג בעומר חל ביום שישי, וממה שכתבו ניתן להבין שבקביעות כזאת ודאי שאפשר לעשות חתונה כליל ל"ג בעומר ואינו נכון וכמו שכתוב שם בגוף השיחה (וכדלקמן) שאין עושים חתונות כליל ל"ג, אלא הכוונה של מילים אלו שבשיחה היא (כאשר ל"ג בעומר חל ביום שישי) שבקביעות כזאת ישנו דיון לגבי זמן קביעת סעודת החתונה שמפני כבוד השבת מצוה שלא לעשותה סמוך לשבת].

ולפי זה נראה שענין התחנון כן קשור לטעם שמובא בשולחן ערוך, ולא (רק) לזה שהוא יומא דהילולא דרשב"י, ובסידור מכריע אדמו"ר הזקן שלא לומר תחנון כבר מערב ל"ג בעומר, ואם כן מכריע כהשיטה המקילה שבשולחן ערוך, ושוב חוזרת השאלה הנ"ל מדוע למנהגנו אין לישא אשה כליל ל"ג בעומר, והרי אדמו"ר הזקן מכריע בסידור שאין לחוש לשיטה המחמירה שבשולחן ערוך.

אלא שעדיין יש לומר, שאין כ"ק אדמו"ר מה"מ נכנס לפרט מהי סיבת השמחה שמתחילה מליל ל"ג בעומר, אלא שבפועל רואים שאדמו"ר הזקן מכריע שהשמחה מתחילה כבר מליל ל"ג בעומר, אבל שוב ניתן עדיין לומר שזהו מצד שמחת רשב"י שציוה לשמוח, ומחמירים בזה לשמוח כבר מהלילה (בדוגמת זה שהקפיד על מי

(28) חלק ה' עמ' ק"ז.

(29) כהסידור שנכתב אחר השולחן ערוך.

שאמר 'נחם' ביום זה³⁰), מה שאין כן בשאר הדברים אין מקילין אלא מותרים רק מהיום.

(ובהמשך השיחה שבשערי הלכה ומנהג הנ"ל גם כן לכאורה מוכח כן, שכתב שם שעל פי רוב עושים החתונות בל"ג בעומר באמצע היום או לפנות ערב אבל לא בלילה שלפני זה. וגם פה צריך עיון מדוע לא לעשות החתונה בליל ל"ג בעומר הרי לפני כן בשיחה ביאר שלפי דעת אדמו"ר הזקן בסידור שמחת ל"ג בעומר מתחילה כבר מליל ל"ג בעומר, אלא שצריך לומר כנ"ל שזהו רק בדברים שקשורים ישירות לשמחת רשב"י, אלא שעדיין אפשר לומר שמה שכותב שעל-פי רוב עושים החתונות ביום ולא בלילה זהו מצד שכך אנשים עושים בפועל אבל זה לא על-פי מה שחידש בשיחה בשיטת אדמו"ר הזקן שבסידור, ודוחק קצת. ועדיין צריך עיון).

סיכום: למרות שמנהגנו לא לומר תחנון כבר מערב ל"ג בעומר מכל מקום את החתונות או התספורת יש לעשות דוקא ביום ל"ג בעומר ולא בלילה שלפניו.

---

(30) עטרת זקנים סימן תצ"ג הנ"ל.

מתי תלמידי רבי עקיבא פסקו מלמות

שאלה: ידוע שתלמידי רבי עקיבא פסקו למות בל"ג בעומר ואם כן מדוע מנהגנו לנהוג בדיני אבילות עד ערב חג השבועות?

הנה בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן¹ כתב "בל"ג בעומר ... מתו האחרונים של הכ"ד אלף ... שבו ביום פסקו למות", עד כאן לשונו. ובלוח כולל חב"ד יום ל"ג בעומר נכתב: "ובו פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות" וכן בספר 'שבח המועדים' כתב: "אין אומרים תחנון בל"ג בעומר ולא במנחה שלפניו ... לפי שבו פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות".

והנה צריך עיון האם למנהג חב"ד – שנוהגים שלא להסתפר ולהתחתן וכו' במשך כל ימי ספירת העומר² – אפשר לומר בהחלטיות שפסקו מלמות כבר בל"ג בעומר, דהרי שיטה זאת שסוברת שבל"ג בעומר פסקו מלמות, לומדת שכל מנהגי האבילות מסתיימים בל"ג בעומר (יש אומרים מהערב ויש אומרים מהיום³), ואם כן מדוע מנהגנו לנהוג באבילות עד ערב חג השבועות.

אלא שלגבי איסור תספורת היה אפשר לומר, שבאמת מצד מנהגי האבילות צריך לנהוג איסור רק עד ל"ג בעומר (שאז פסקו מלמות), אבל על-פי האריז"ל האיסור הוא כל ימי הספירה, כולל ל"ג בעומר (ולכתחילה גם לקטנים אסור, חוץ מתספורת של גיל שלוש⁴), וזה לא מצד דיני אבילות אלא משום שהם ימי דין התלויים בשערות⁵. וזהו הטעם למנהגנו להחמיר במשך כל ימי הספירה.

---

(1) סימן תצ"ג ס"ה.

(2) לוח כול חב"ד.

(3) ראה כל זאת בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן שם.

(4) שערי הלכה ומנהג ח"ב עמ' קס"ו. אבל ראה בהערות בית משיח (גליון רמ"ו עמ' 59) שמביא שממכתב כ"ק אדמו"ר מה"מ (אגרות קודש חלק ט' עמ' נ"ח) יוצא שיש ענין להסתפר – אפילו מבוגרים בל"ג בעומר, וצריך עיון.

(5) ראה כל-זאת בספר 'בין פסח לשבועות' עמ' רמ"ב ועוד.

אלא שאי אפשר לומר כן, שהרי זה מסביר רק את איסור התספורת בימי הספירה, אבל הרי מנהגנו הוא שאת כל מנהגי האבילות נוהגים גם אחר ל"ג בעומר, והנה יש שרצו לומר⁶ שגם על פי האריז"ל אין להתחתן במשך ימי הספירה מהטעם הנ"ל, והאריז"ל אמר את דבריו לגבי תספורת וזהו כל שכן לגבי חתונה שחמורה מתספורת.

אבל בשו"ת מנחת אלעזר⁷ כתב שדברי האריז"ל נאמרו רק לגבי איסור תספורת ולא לגבי חתונה, שחתונה יותר קלה באיסורה ואפשר לעשותה בל"ג בעומר, וכן הוא הרי מנהגנו שאפשר לעשות חתונה בל"ג בעומר (ראה שערי הלכה ומנהג⁸, ואף ששם נכתב שלכתחילה טוב יותר לעשות החתונה אחר חג השבועות ורק בדיעבד לעשות בל"ג בעומר, הנה בחוברת "התקשרות" כתב שבשנים האחרונות הורה הרבי מה"מ שמותר לכתחילה לעשות חתונה בל"ג בעומר וכן בשלושת ימי הגבלה) ואם כן מדוע מנהגנו הוא לנהוג את כל דיני האבלות במשך כל ימי הספירה.

והנה בספר 'בין פסח לשבועות'⁹ מביא (בשם רבינו ירוחם) שאחד הטעמים שנהגו איסור בתספורת ובנישואין (ועוד) במשך ימי הספירה, הוא משום שהם ימי דין. וכן כתב גם בשו"ת דברי נחמיה¹⁰ שגם אלו שסוברים שפסקו מלמות בל"ג בעומר יכולים לסבור שיהיה אסור בתספורת וכו' כל ימי הספירה מטעם שהם ימי דין, עיין שם. ועל פי זה היה אפשר להסביר את מנהגנו שלמרות שפסקו מלמות בל"ג בעומר יש ענין להחמיר במשך כל ימי הספירה מהטעם הנ"ל. אלא שהסבר זה הוא דחוק קצת דהרי נתבאר לעיל שמהאריז"ל משמע שזה שהם ימי דין זה טעם רק לאיסור תספורת ולא לשאר הדברים, ועוד דאם זהו הטעם למנהגנו מדוע מקילים בל"ג בעומר בשאר הדברים כמו חתונה ו'שהחיינו' יותר מאשר איסור תספורת.

(6) ראה בספר פסקי תשובות סימן תצ"ג אות ט"ו.

(7) חלק ד' סימן ס"ו.

(8) שם עמ' קס"ה.

(9) עמ' רכ"א.

(10) סימן ל"ה.

לכן על כרחך נראה לומר דהטעם למנהגנו הוא משום שחוששים גם לשיטה שמתו גם אחר ל"ג בעומר¹¹, ואם כן על פי זה יוצא שאי אפשר לומר בהחלטיות (למנהגנו) שפסקו מלמות כבר בל"ג בעומר, וזה שמנהגנו לא לומר תחנון בערב וביום ל"ג בעומר אינו ראיה שפסקו מלמות בל"ג בעומר, כיון שגם לשיטה שמתו אחר ל"ג בעומר, ביום ל"ג בעומר עצמו לא נוהגים אבילות ומותר להסתפר וכו'¹². ובשו"ת דברי נחמיה¹³ כתב שעל-כרחך הטעם לכך הוא משום שזהו יום הילולא דרשב"י (ורשב"י ציוה לשמוח ביום זה¹⁴).

(דאם לא כן אינו מובן מדוע לשיטה זו¹⁵ מותר להסתפר כל יום ל"ג בעומר, דאם משום שלא מתו באותו יום, אם כן מדוע מותר לעשות זאת רק לאחר שהאיר היום ואומרים מקצתו ככולו, ואם כן מתו אם כן מה המיוחד בל"ג שבעומר שדוקא אז אומרים שמקצתו ככולו ואין אומרים זאת ביום אחר, דהרי מתו גם אחר ל"ג בעומר והיכן מצאנו שבאמצע ימי אבילות יאמרו מקצתו ככולו, לכן על כרחך צריך להגיע לטעם הנ"ל¹⁶).

והנה כך כתוב בפירוש בשיחת כ"ק אדמו"ר מה"מ¹⁷ וזה לשונו: "אף שיש נוהגים שמל"ג בעומר ואילך מותר להסתפר ולישא אשה ולא נוהגים אבילות כו'¹⁸, מכל מקום מנהג חב"ד ועוד הוא שנוהגים איסור תספרות וכו' גם לאחר ל"ג בעומר¹⁹". עד כאן לשונו. ואם כן מוכח מכל זה שמנהג חב"ד אינו (רק) מצד מנהג האריז"ל כו' אלא שמחמירים כשתי הדעות כנ"ל.

(11) אדמו"ר הזקן שם ס"ו-ז.

(12) שם ס"ו.

(13) סימן ל"ד.

(14) ראה שערי המועדים סימן ע"ד-ה ולעיל בעניין חתונה בל"ג בעומר.

(15) שמתו גם אחר ל"ג בעומר.

(16) וראה במשנה ברורה כאן מה שכתב בענין זה.

(17) לקוטי שיחות חלק ל"ז עמ' 122 הערה 8.

(18) שולחן ערוך אורח חיים סימן תצ"ג ס"א, שולחן ערוך אדמו"ר הזקן שם ס"ה.

(19) שולחן ערוך שם סעיף ג', מגן-אברהם שם סק"ב, שולחן ערוך אדמו"ר הזקן שם ס"ו.

והנה על פי זה מה שכתב בשבח המועדים הנ"ל, דזה שאין אומרים תחנון בערב ל"ג בעומר הוא משום שפסקו מלמות, צריך עיון, דנוסף על הנ"ל שאין זה מוחלט שפסקו מלמות בל"ג בעומר, הנה באדמו"ר הזקן²⁰ (שאליו מציין) מביא שתי דעות האם לומר תחנון בערב ל"ג בעומר או לא, והמחלוקת תלויה במתי פסקו מלמות, האם כבר בערב ל"ג בעומר או רק מיום ל"ג בעומר, ואדמו"ר הזקן שם אינו מכריע, ומשערי הלכה ומנהג (שם) משמע שיש להחמיר כדעה שפסקו מלמות ביום ל"ג בעומר עצמו, ואם כן לדעה זאת כן צריך לומר תחנון בערב ל"ג בעומר, וזה שמנהגנו לא לאמר תחנון כבר מערב ל"ג בעומר, אפשר לומר שזהו מטעם אחר מצד שזהו יום הילולא דרשב"י וכנ"ל²¹].

אלא שיש להעיר שבכמה שיחות כ"ק אדמו"ר מה"מ נכתב בפשיטות שיום ל"ג בעומר הוא היום שבו פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות²², ולכן צריך לומר שמנהגנו הוא בעיקר כדעה שפסקו מלמות בל"ג בעומר, (וכן נפסק על-פי הקבלה²³), אלא שמכל מקום מחמירים גם במנהגי האבילות אחר ל"ג בעומר לחשוש לדעה שמתו גם אחר ל"ג בעומר וכנ"ל.

ולפי הנ"ל (שמנהגנו להחמיר במנהגי אבילות דימי הספירה גם לאחר ל"ג בעומר מצד החשש להשיטה שמתו גם לאחר ל"ג בעומר), הנה אפשר להבין עוד יותר את מה שכתב ב"היום יום"²⁴: כשהסתפרו בימי הגבלה קודם ערב חג השבועות לא הייתה רוח כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נוחה מזה, עד כאן. דלכאורה צריך להבין מהי הסברא שיוכלו להסתפר בימים אלו והרי מנהגנו להחמיר בכל דיני האבילות כל ימי הספירה.

(20) שם ס"ה.

(21) וראה בארוכה בכל זה לעיל בענין חתונה בל"ג בעומר.

(22) ראה שערי המועדים ל"ג בעומר סימן ע"ט וסימן פ"ב-ג ועוד.

(23) ראה שו"ת דברי נחמיה.

(24) ג' סיון.

אלא שלפי הנ"ל אפשר לבאר זאת. דהרי זה שמנהגנו להחמיר הוא כנ"ל מצד שחוששים גם להשיטה שמתו אחר ל"ג בעומר, ובשיטה זו כתב אדמו"ר הזקן²⁵ וזה לשונו: "ועל-פי דבריהם יש נוהגים להסתפר ולישא בכל ימי הגבלה מג' סיון כיוון שמונים הל"ג ימים מא' דר"ח אייר – ל' ניסן". ואם כן אין צריך להחמיר יותר מזה.

ועל זה כתב ב"היום יום" שלא לעשות כן אלא להחמיר (בשיטה זו) כאלו שלא מסתפרים עד ערב חג השבועות שמונים מב' אייר, ואם כן הל"ג ימים מסתיימים בערב חג השבועות ביום ומקצת היום ככולו.

[ואולי זהו המקור לזה שבשנים האחרונות הורה הרבי מה"מ שאפשר לעשות חתונה כבר מג' סיון א' דימי הגבלה, כיון שכנ"ל בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן (שם) ישנה דעה שגם למחמירים (שמתו אחר ל"ג בעומר) אפשר להקל בג' ימי הגבלה, אלא שעל-פי ההוראה הנ"ל אין צריך לחכות לבוקר (של יום א' דימי הגבלה) כדי שיהיה מקצת היום²⁶ אלא כבר מליל א' דימי הגבלה אפשר, ויש לומר שכל זה נאמר רק לגבי חתונה כדי שלא יהיה חומרא דאתי לידי קולא (ולכן הורה הרבי שאין להקפיד כל כך בתאריכים), מה שאין כן בנוגע לתספורת יש לחכות עד ערב חג השבועות ממש, ולכן כתוב ב'היום יום' הנ"ל שלא היה רוח אדמו"ר הרשב"ב נוחה מזה שהסתפרו בג' דימי הגבלה שזהו דוקא בתספורת מה שאין כן חתונה ישנה מצוה וכו' ולכן יש להקל].

סיכום: למרות שהדעה העיקרית היא שפסקו תלמידי רבי עקיבא למות בל"ג בעומר מכל מקום ישנה דעה שפסקו למות רק בערב חג השבועות ולכן מנהגנו שלא להסתפר ולעשות חתונות עד ערב חג השבועות (ולגבי חתונות אפשר להקל בשלושת ימי הגבלה).

(25) שם ס"ה.

(26) וכמו שמצריך אדמו"ר הזקן שם ס"ו.